

ויש להעיר שמפשט דברי הרא"ש בפירושו נראה שלא גרס שעומד באותו היום דוקא, אלא אוסר יום מסויים כאותו יום שמת בו אביו.

המתפיס בתרומת לחמי תודה; אם בעיקרו מתפיס – אסור, ואם לאו – מותר, שהרי התרומה ניטלת לאחר זריקת הדם. [ויש אופנים שודאי אסור – כגון שהפרישה קודם הזריקה, כגון בשעת הלישה. ער"ן].

א. להלכה, כתב הרמב"ן (רפ"ב, והובא בר"ן) עפ"י הסוגיא במסכת נזיר, שנוקטים בסופו הוא מתפיס ומותר. וכן נקט המאירי. ודעת הרמב"ם (א,טו) גראית שמעיקרו הוא מתפיס. יש מפרשים מפני הספק פסק כן (ע"ש בכס"מ; ריטב"א). והר"ן (כפ"ג דשבועות) כתב שפשט הספק מהסוגיא בנוזר כב.

ב. כל שאומר סתם, כגון 'שלמים' 'חטאת' ו'תודה' – אסור, שבזה ודאי מתפיס בעיקרו (ר"ן; רמב"ם א,ט. וע' במאירי).

לפי תירוץ אחד בתוס' (ד"ה אבל) משמע שאם הדבר אסור עתה [כגון פיגול ונותר] והרי מוכח שבא לאסור – תולים שמתפיס בעיקרו ואסור, ורק כשעשיו הדבר מותר ומתחילה היה נדור – נשאר הספק. ולפי תירוץ אחר, בדבר שהוא אסור עתה מכח קדושת דבר הנדור דמעיקרא – אסור.

דפים יב – יג

טו. המתפיס בבכור, מה דינו? מה דין המתפיס בחטאת ובאשם?

'הרי עלי כבכור' – רבי יעקב אומר ורבי יהודה (והוגה בגליון: רבי יוסי) מתיר. ופירשו מחלוקתם קודם זריקת דמים; האם הבכור כשאר קרבנות להחשב דבר הנדור, הגם שקדושתו מרחם – הואיל ומצוה להקדישו (לה' – לרבות), או שמא כיון שגם בלא ההקדש הוא קדוש, אין זה דבר הנדור ולפיכך מותר. [וישנה דעת תנאים (רבי ישמעאל – ערכין כט.) שאין מצוה להקדיש הבכור בפה. ויש שפסקו כן להלכה. ע' טור י"ד שו בשם הרא"ש – ודלא כהרמב"ם ושו"ע].

הרמב"ם (נדרים א, יג טו) פסק שאם אמר 'הרי עלי כבכור' מותר (וכ"פ הרמב"ן), ואם היה לפניו בשר בכור ואמר 'זה כזה', אם התפיס לפני זריקת דמים – אסור [מפני הספק. ע"ש בכס"מ]. ואם לאחר מכן – מותר. והראב"ד השיג על חילוק זה. וכן המאירי פסק להתר בכל אופן. קודם שחיטה, ע' בספר זכר יצחק (סוסי"מ) שאין בו איסור הנאה מהתורה, ולפי"ז לכאורה המתפיס בו יהא מותר, אך ברשב"א מובא בשם הראב"ד שמחיים דינו כ'קודם זריקה'.

המתפיס בחטאת ובאשם, לכל הדעות נאסר, הגם שאינם באים בנדר ובנדבה אבל קדושתם נתפסת בנדר (כי ידר נדר לה' – לרבות).

דף יג

טז. א. המזכיר בנדרו קרבנות ושאר משמשי המקדש, באלו אופנים הוא אסור ובאלו מותר?
ב. האומר לחברו 'קונם פי מדבר עמך' / 'די עושה עמך' וכד' – מה דינו?

א. שנו בתוספתא: 'אימרא' 'לאימרא' 'כאימרא'; 'לכ/דירים'; 'לכ/עצים'; 'לכ/אישים'; 'לכ/מזבח'; 'לכ/היכל'; 'לכ/ירושלים' – כולן, אם אמר 'שאוכל לך' – אסור, 'לא אוכל לך' – מותר. ופירשו אליבא דרבי מאיר, דוקא אם אמר בלמ"ד פתוחה (ואעפ"י שהוא כאומר לא יהא אימרא מה שלא אוכל לך, הא מה שאוכל לך יהא כאימרא – אין אומרים 'מכלל לאו אתה שומע הן'), אבל בלמ"ד שוואית – אסור, נעשה כאומר 'לקרבן יהא, לפיכך לא אוכל לך'.

לדעת רבי יהודה, ב'אימרא' 'דירים' וכד' אינו אסור אלא ב'כאימרא'.
'קרבן' / עולה / מנחה / חטאת / תודה / שלמים שאני אוכל (/ שאוכל) לך' – אסור (והיא דעת רבי מאיר כדלהלן טז.). רבי יהודה מתיר (עד שיאמר בכ"ף הדמיון, כאמור).
אמר 'הקרבן שאוכל לך' – אסור (ורבי יהודה מתיר כנ"ל). ומודים חכמים שאם אמר 'הא קרבן' / הא עולה (וכו') שאוכל לך' – שמוותר, שלא נדר אלא בחיי קרבן. [וכן 'קרבן לא אוכל לך' – מותר, שהרי זה כנשבע בחיי הקרבן שלא יאכל הלכך אין בדבריו כלום. עפ"י משנה וגמרא טו:–טז. רמב"ם ור"ן].

א. לגרסת הרי"ף והרמב"ן 'הא קרבן' – אסור. 'הי קרבן' – מותר, שמשמעו 'חי קרבן'.
ב. הנודר בשלחן שבמקדש, כגון 'ככר זה עלי כשלחן של מקדש' – הרי זה נדר (עפ"י הגהות מרדכי שבועות פ"ו; רמ"א י"ד רד, ב). ונחלקו הפוסקים ב'שלחן' סתם, האם אומרים להחמיר שכוונתו לשלחן של מקדש אם לאו (ע' בש"ך וט"ז וש"פ).
ג. התוס' רצו לומר שאף ב'קונם' רבי יהודה מתיר בלא כ"ף, אך הביאו בשם ר"י שבוזה מודה רבי יהודה.

ב. האומר לחברו 'קונם פי מדבר עמך', 'ידי עושה עמך', 'רגלי מהלכת עמך' – אסור. ופירש רב יהודה, באומר (כלומר נעשה כאומר. ר"ן ורשב"א) 'יאסר פי לדיבורי' 'ידי למעשיהם' 'רגלי להילוכך' [אבל 'שאני מדבר עמך' (או 'עשייתי והליכתי אסורים עליך'. עפ"י טשו"ע. ועתוס') – אין זו לשון נדר, שהנדרים חלים על דבר שיש בו ממש ולא על הדיבור. ומכל מקום מדרבנן אסור. עפ"י גמ' להלן].

יש שרצו לפרש דוקא כשאומר 'אסר פי' וכד', אבל קונם פי מדבר אינו מורה איסור על החפצא (ע' במאירי). ואין כן דעת הר"ן הרשב"א והרא"ש בפסקיו אלא אף בלשון 'קונם פי מדבר עמך' דנים כאוסר החפצא [הואיל ואפשר לפרשו כך וכך – סתם נדרים להחמיר. רשב"א ור"ן].

פרק שני; דפים יג – יד

יז. הנודר בדבר האסור, כגון 'ככר זה עלי כנבלה', מה דינו? האוסר הנאה מאשתו כדבר האסור, כגון 'הרי את עלי כאמא' – מה דינו?

האומר בנדרו 'כבשר חזיר' / כעבודת כוכבים' וכו' – מותר. האומר לאשתו 'הרי את עלי כאימא' / כבשר אחותי / כערלה וככלאי הכרם' – פותחים לו פתח ממקום אחר (דוקא, ולא בכבוד אמו. רשב"א. ויש שפירשו בע"א) שלא יקל ראשו לכך. ודוקא בעם הארץ, אבל בתלמידי חכמים לא (רבא. וסייעוהו מדברי רב נחמן).
דרשו מן הכתוב איש כי ידר נדר לה' – עד שידור בדבר הנדור. ואפילו אם אינו נודר מן הכל כקרבן אלא ממנו בלבד אסור (לאסר אסר על נפשו), כגון 'הריני שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו' וכו' (עפ"י ראשונים).

א. לדעת הרמב"ן והרשב"א (בחדושי) והר"ן והרא"ש ורבנו ירוחם (וכ"פ הש"ך), רק במדיר את אשתו הצריכו חכמים בעם הארץ התרה, מתוך שרגיל להקפיד ולאסור, אך לא בשאר נדרים (ובפרש"י